ДОДАТОК до „БУКОВИНИ“.

РУСКА РАДА

НАРОДНА ҐАЗЕТА

Виходить що тижня в пятницю | Адрес Редакциї: „РУСКА РАДА“ в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. | Коштує річно 4 корони.

Ч. 15 Чернівці, дня 11. (24.) цьвітня 1903. Рік VI.

Фальшивство і крутарство.

I.

Панок Юрій Попович, син буковиньского панотця, покинув наш край, осів в королївстві Румунії і з міста Букашту стріляє на нас Русинів-Буковинців люті стріли, правда, тимчасом лиш словами. Але позаяк єго крутарствам могли би повірити недоуки або й пани від параґрафів, то наші провідники списали протест і чисту правду і надрукували се по німецки в книжцї „Eine Kulturliga für die Bukowina“, аби сьвіт знав, як з нами обходять ся вороги.

Панок Попович написав: „Австрийский уряд дуже голубить буковиньских Русинів, аби тим приєднати собі Русинів з під „московского царя“.

Ми покажемо нашою бувальщиною, що на жаль Австрия нас не голубить. Коли перед сто двацять роками зачали в нас заводити школи, то приказано з Відня, аби учителї знали по німецки, по латиньски і волоски, а за нас забули, хоть нас тогди вже була більшість в краю, що доказує владика Хересхул і князь Енценберґ. В два роки потім прислали з Відня кількадесять шкільних книжок, писаних так як єрмолой, аби наші дїти волїли німчити і волощити ся, як аби розбивали собі голови такою мішаниною. Правительство приказало прилюдно, щоби по школах вчити лиш по німецки і по волоски. В рік потім післало правительство до Заставни учителя Андруховича, щоби тамошну руску молодїж навчив по волоски.

З сего видко, що уряд нас нївечив, як лиш міг, а не голубив. Правда, він не конче гладив і Волохів, а все робив в користь Німчиків. Всюди в нас зробив німецкі середні школи а навіть і високу школу (унїверзитет) і запровадив до всїх цїсарских канцелярий, хоть Німцїв в краю жмінка, німецку мову.

Коли відтак видано новий шкільний закон, то уряд був примушений дати і Русинам і Волохам народні школи. Але середні і висока школа лишили ся німецкими, аби оба корінні народи не могли відтановити ся і стати ся просьвіченими.

Аж перед 21 роками дав уряд Волохам ґімназию в Сучаві, а се на то, аби Волохи стали міцнїйші від Русинів. А коли вмер славний наш владика Гакман, уряд дав Волохам в руки і цїлу нашу церкву. Так зміцнили ся Волохи і стали випирати з урядів — і Німцїв. З страху перед сим дали Німцї перед 7 роками ґімназию — Русинам, аби сї набули сили жерти ся з Волохами. Але рівночасно отворили дві німецкі ґімназиї, аби Німцї лишили ся над нами наставниками.

Тепер подивім ся, що наші середні школи варта. Тут так німчать, що на 100 учеників витримують лиш 9 Русинів, а аж 55 Німцїв, хоть на Буковинї всїх Русинів є 300.000 душ, а Німцїв лиш 50.000.

На унїверзитетї знов є лиш 8 студентів Русинів а аж 54 Німцїв на 100.

Професори нам ворожі. Коли тогід прийшло 50 Русинів зі Львова і просило, аби їх приймити в Чернівцях, наші Німці їх відогнали.

А тепер подивім ся, як нам добре в церкві.

Нас Русинів мучать тут Волохи вже 22 роки. Уряд віддав нас в руки таких лютих ворогів, як Морар, Калїнеску, Цуркан, Бежан і багато иньших таких їм рівних. Коли ми зворохобили ся против сеї панщини, дали нам двох совітників. Та що то двох на цїлий ряд румунїзаторів. Але Німцї з сего задоволені, бо они не любять, аби ми стали міцні.

От иньша справа. Ми 30 років жадаємо ґімназиї десь в рускій околици. Та інспектор Тумлїрж так покерував річ, що дав нам дулю а Німцям цїлу ґімназию в Серетї. Ми в соймі і радї державнїй геть вповіли за сю господарку Тумлїржа і Кляра (начальника суду), до нас пристали були й деякі Волохи, та президент краєвий зі страху перед нами відорвав від нас тих Волохів і прилучив до Німцїв, аби ми між собою жерли ся а Німцїв лишили панувати.

Добре було би, як би 25 мілїонів Русинів, що жиють під тяжким ярмом московского царя, звернули свої очи до Австриї і тут надїяли ся спасенія. Се було би хосенно для Австриї. Але де се може бути, коли они видять, що тут утиск, що нас і на Буковинї і в Галичинї маловажать. Все для Німцїв, нїчо для нас.

II.

Попович каже дальше: „Коли Русини запанують Буковиною, тогди пригадають собі, що они одно з Москалями, і сї відтак заберуть Буковину“.

Пан Попович добре знає, що ми а Москалї то иньший нарід, але він се складає так, аби з сего вивести нове фальшивство. Таже цїлий сьвіт знає, що перед 1000 роками Русини оснували на сходї Европи велику свою державу з столицею Київом, а небавом потім оснували Москалї свою державу з столицею Москвою. 300 років потому розпала ся наша держава, пустошена Татарами. Частина тої держави, по лївім боцї Днїпра, то є властива Україна, заключила перед 200 роками з Москалем союз для оборони перед ворогами. При тім наш гетьман Хмельницкий воював против Польщі і допровадив до того, що польска держава розпала ся. Аж коли подїлили Польщу, припала й проча часть України Москалеви, винявши Галичину і Буковину.

Одже бувальщина московска тїсно звязана з нашою бувальщиною, але ми а Москалї не оден нарід.

Нашу славну столицю Київ зруйнував Андрій Боголюбский. Цар Петро Великий скасував угоду Переяславску, що ми є союзниками Москалїв, і підчинив собі наш край цїлком. Царица Катерина відобрала Козакам самоуправу. Наконець цар Александер II. заборонив нам нашу рідну мову.

Коли ми згадаємо, як нас Москалї обдерли і зневажили, то хто розумний може побоювати ся, що ми могли би тягнути за Москалем. Нїколи! Нас є 30 мілїонів душ, ми собі самі поможемо і відплатимо Москалеви за нашу кривду.

III.

Нове фальшивство Поповича: „Австрийский уряд хоче зрущити буковиньску церкву і она відтак стане московскою. Коли би лишила ся волоскою, не мали би Москалї до нас приступу, бо Волохи їх не любять, колиж церква стане рускою, то Москалї покладуть свою руку на все“.

Насамперед скажемо панкови Поповичови, що се неправда, що наша церква була вперед волоскою.

Волохи приймили християньство від Болгарів а з тим славяньске письмо і славяньскі церковні книги. Відтак перед 885 роками заприязнили ся Волохи з Русинами і приняли нашу мову в свій уряд, в письменьство і на двори молдавских господарів. Всї памятники з тих часів, які й тепер є ще в монастирах Сучави, Путни, Драґомірни і Сучавицї, мають рускі написи.

Волохи любили ся так з Русинами, що син нашого гетьмана Хмельницкого подружив ся з Руксандрою, донькою молдавского господара Василя Лупула. Перед 350 роками рускі й волоскі панотцї ра-

зом радили над церковними справами на соборі в Яссах. Ще й перед 200 роками церква наша не була волоскою, бо владика Херескул зажадав тогди від правительства руских церковних книжок, позаяк більша половина населеня говорила мовою рускою.

Аж перед 22 роками тяжкий воріг Русинів, покійний митрополит Морар, зачав нашу церкву перемайстровувати. Понасилав до наших церков волоскі Євангелії і казав по волоски правити богослуженє. Потермосав совітників конзисторских і накричав, що їх понагонить, як не перекрутять свої імена. Так сфабрикував Калїнескула, Беяна, Туркана і багато иньших панотців, сплюгавивши їх рускі імена. В семинариї настановив недолюдка Топалу і той як кровопійця, хоть сам руский мужик, понищив нашу руску молодїж. Що сї окаянники понаробляли, то лиш той міг би вірно оповісти, що відчув їх лицемірство і пажерливість на своїй особі.

Морареви на перешкоді була жмінка учених Русинів. Та він їх окричав „унїятами“, а перед урядом знов очорнив їх, що держать з Москалем. Але Русини, кілько їх було, ревно працювали в „Рускій Бесїдї“ і ставили страшному ворогови сильний опір. Так видите, церков буковиньска нїколи не була і не є волоскою.

Морар, вже з роду крутар, не лиш нами Русинами помітував, він се робив і з православною вірою. Коли галицкі громади просили, аби приймив їх на православіє, то він їх відогнав. А чому? Бо то були рускі люди. В Відни знов він і иньші волоскі достойники так прилизували ся до католицких урядників, що ті могли повірити, що Волохи прихильні католицкій вірі і їх треба тому підпирати против Русинів, що твердо стоять за православієм.

Буковиньскі Русини нїколи не держали з Москалем. Наші товариства, хоть бідні, тримають ся датками своїх членів а нїколи не сягали за московским рублем. Ми й не тягнемо за московскою церквою, навіть наші братя зпід самого московского царя незадоволені з їх церкви і мілїонами душ пристали до штунди, аби їх в церкві не московщили. Нема одже страху, що як ми в нашій церкві найдемо справедливість, то Москалям будуть ворота до Австриї втворені.

Тепер просимо послухати: Перед 200 роками було на Буковинї 45.000 Волохів 60.000 Русинів, 4000 Жидів і 1000 Нїмцїв. Сегодня є: 230.000 Волохів, 298.000 Русинів, 100.000 Жидів і 60.000 Нїмцїв. За тих 200 років одже стало число Русинів і Волохів пять разів більше, число Жидів 25 разів більше а Нїмцїв аж 60 разів більше.

З сего видко, як дуже Волохи і Русини собі самим шкодять, що між собою труть ся, бо Нїмцї нас обох пожирають. Нїмцї позволяють нам лиш навчити ся письма в народних школах, але не допускають нас до середних шкіл, аби ми немали рідної інтелїґенциї. Урядники управляють краєм виключно по нїмецки. Краєвий видїл накидає нашим громадам писарів таких, що нїмчать навіть канцеляриї наших громад.

Нїмецке ярмо мусимо з себе скинути і надїємо ся, що й Волохи пристануть до сеї борби.

Але нїм ми возьмемо ся до сеї роботи, мусимо насамперед зробити порядок в нашій церкві, а се обходить Волохів. Ми показали, що ми з Волохами жили завше в приязни, аж Морар нас роздвоїв своєю ненавистею против нас. Він також нас тяжко скривдив. Чей нїхто не скаже, що то справедливо, аби ми не мали своїх панотців, свого богослуженя, своїх метрик, своїх церковних книжок. Чи скорше, чи пізнїйше, то ми собі се виборемо, бо всї Русини йдуть згідно і завзято в борбі о сї їх найсьвятїйші добра. Але самі Волохи повинні то порозуміти, що надійшов крайний час, аби з Русинами помирити ся. Ми й очікуємо се від митрополита Репти, він і заповів помиренє. Але найбільше надїємось сего від волоских народолюбних мужів, що вже зірвали з волоскими дїдичами і хотять вести свій нарід до сьвітла й добробиту. Ті мужі най добре затямлять, що і Волохи і ми аж тогди станемо панами на нашій рідній земли, коли будемо самі собою управляти, а се наступить, лиш тогди, коли нас не будуть гнобити в нашій церкві.

Письмо з Нових Мамаївців.

День 22. марта с. р. був дуже великим праздником для нашого села, бо то втворила ся того дня в нашім селї каса райфайзеньска. Наше село є одно з найбільших і найбогатших сїл на Буковинї, але в порівнаню до сїл, в глухих закутках Буковини лежачих, дуже темним селом, бо сьвітло правди і науки загостило вже давно до далеких сїл, а до нас загостило оно аж тепер.

Наше село має 200 фалеч толоки і побирає від релїґійного фонду за проданий лїс річно 2200 корон відсотків а про то мають всї наші громадяни довгу поверх 200.000 корон. Якби мали Нїмцї або иньший нарід наш громадский маєток, то не лише не мав би жаден з нас довгу, але й бим не платили 50 процентів громадских додатків.

Яким способом то стало ся, що наші люди так задовжили ся, хочу розповісти. Наше село лежить на полудне Прута а на півночи провадить через него битий цїсарский гостинець. Вже давними роками подїлили ся самі люди на дві партиї. Тї над Прутом називають ся „долиньскими“ а сї коло гостинця „горбовими“. Хоть то люди одної громади, бо мають одну церкву, одну школу, одну громадску раду, то все ворогують одні проти других а вже найбільше при виборі до ради громадскої. Вже навіть шкільні дїти ворогують між собою і дїти одної партиї бють ся через дорогу із дїтьми другої партиї. Як знаєте, то ще недавно тому побирали податки в громадї і то була певно причина, що одні других хотїли перемочи аби взяти управу громадску в свої руки і рядити громадским маєтком.

„Де два бють ся, там третий користає“ каже народна руска приповідка і видко що й наші предки мусїли нераз того зазнати, чого наші Мамаївскі мужики зазнають. Тим третим є як і у всїх иньших громадах пявки. Пявки тримають з тими, хто сильнїйший. Коли сильнїйші горбові, то пявки йдуть з ними, а коли долиньскі сильнїйші, то зараз пристають пявки до них, бо з горбовими вже нїчого не виграють. Нераз беруть ся й обидві партиї на штучки. Коли перед 8 роками виграли долиньскі, бо вибрали 10 радних а горбові лише 8, то врадили горбові за порадою пявок, що тримали з ними, підкупити 2 долиньских. Они обіцяли зробити одного з них двірником а другого заступником, лише аби они з горбовими тримали. Щоби їх мати в руках, мусїли ті 2 класти кавцию 200 корон і тим способом мали горбові верх. Правда, не вибирали тих 2 вже на другий раз за радних нї горбові нї долиньскі, але все мали они честь 3 роки і рядили громадским маєтком. Не мішав ся в їх справи нїхто, бо бувший панотець Прокопович був Волохом і єму не в голові були рускі парафіяни. Теперішний панотець Андрейчук старає ся щоби виорала громада толоку, аби було за що збудувати церкву при гостинци; против чого виступають долиньскі, бо хотять церкву над Прутом. Громада вже й послухала панотця по части, бо виорала 50 фалеч толоки, але то ще збільшило борбу між долиньскими і горбовими, бо тепер вже є щось до 20.000 корон в громадскій касї за толоку, тож одна і друга партия хотїла би ними орудувати. Наш надучитель п. Савіцкий виховує у нас вже до 20 років дїти але громадскими справами не займає ся, бо боїть ся, аби му не робили пакости.

Вже рік перед кождими громадскими виборами збирає провідник „долиньских“ і провідник „горбових“ своїх людий, переправляє з ними і старає ся як найбільше виборцїв перетягнути на свій бік. Що недїлї і що сьвята а вже близько перед виборами кождого дня, збирають ся долиньскі у своїй коршмі а горбові у своїй і запивають могорич. Коршмар тїшить ся очивидно і затирає лише руки, що так добре йде „ґешефт“ а мужики зичуть гроші по банках і перетягають виборцїв поволи з одної партиї до другої. Провідником одних і других є той, що хоче стати начальником. Що радні і начальник мають із свого вибору якусь користь, видко з того, що они платять арендареви всї напої, котрі виборцї по перепровадженних виборах випивають. Та сума виносить при кождих виборах 400 корон або й поверха.

За помочею пявок мають при двох послїдних виборах горбові верх. Ворожа трійця, що складає ся із бувшого пропінатора Берґера, теперішного пропінатора Кімельмана і писаря Берка Біндера робить в громадї що хоче. Берґер мав давно красний маєток в Мамаївцях, але ним так господарив, що мужики купили в него все на лїцитациї а він тепер жиє із ласки брата свого, що має там свої хати і є пропінатором у Великім Кучурові. Кімельман продавав за хлопця в Мамаївцях сїрники а тепер взяв коршму в аренду і так з нею господарив, що перед кількома місяцями забрали в него за довги і подушки з хати. Писар Берко Біндер служив у давного Мамаївского писара а тепер провадить нївроку писарство в нас, купило собі хату і не хоче навіть мужика знати, бо не каже нїкому „добрий день“ і кричить на них в канцеляриї як би на своїх слуг. Сї три пявцї провадять справу цїлої громади як самі хотять. Ото при послїдних виборах уклали они лїсту так, що Берґер прийшов на число першої кляси, хоч не має жадного маєтку. Ми зробили вправдї проти того рекурс, але вже по виборах, а се було за пізно.

Пявки можуть в нашій громадї робити, що хотять, всї справи громадскі ведуть по нїмецки а наш писар не вміє до нас навіть добре по руски заговорити. Як би то всї письма в громадї і рахунки провадили ся по руски, то ми би прочитали собі то все і знали бим, як ся річ має, бо в нас вже є школа до 30 років і багато з нас є письменних. То велике нещастє для нас, що все по нїмецки пише ся і час нам над тим подумати, аби запровадити в наших селах руску урядову мову, через що не будуть в нас нехрести писарами, але наші власні дїти і ми будемо мати лїпший надзір над громадскими справами, бо як хто з нас не вміє читати, то дитина вже прочитає. Долиньскі задумують так зробити і тому то старають ся нехрести не допустити їх до керми. При послїдних виборах взяли собі горбові до помочи ще й лїкаря др. Прокоповича. Він дістав від свого дїда, що був в нас панотцем, хату, і нуж стали нехрести підмовляти горбових, щоби взяли і Прокоповича між себе за радного, бо він має плечі в Чернівцях. Наші мужики послухали їх і вибрали др. Прокоповича за радного, хоч в селї мають руских учителїв і руского панотця. Так увійшли тепер до ради громадскої рускої Нових Мамаївцїв 2 нехрести Берґер і Кімельман і 1 Волох др. Прокопович. На 24 радних вийшли лише 3 долиньскі тому, Волох Прокопович подякував за свій вибір лиш що нова рада громадска підвисшила писареви річну платню із 600 корон на 720. Люди кричать, що й 300 за богато, бо податки бере уряд податковий, а писар має мало до роботи, але де нехрестам жаль за рускі гроші.

Долиньскі узріли по чому локоть кваші і нуж брати ся до самопомочи. Они попросили надучителя п. Савіцкого і учителя п. Клима, щоби ті їм помагали до заснованя Каси райфайзеньскої, бо і чули, що така Каса провадить ся дуже добре в сусїднїй Ревнї і Ленківцях і задумали таким способом вибрати ся із лихварских банків Садаґурских і Черновецких. Найбільше інтересував ся заснованєм Каси наш чесний господар Іван Якубович. Він старав ся вже кілька разів допомочи долиньским до управи громадскої, запровадити руску урядову мову в громадї і збути ся тим чином нехриста писаря але єму то не вдало ся. Мало по малу зібрало ся поверх 30 долиньских, котрі урадили заложити руску Касу райфайзеньску і подали статути в суд. Колиж учули горбові, а особливо нехрести, що долиньскі утворяють Касу, стали они і собі радити, яким способом би сим перебити. Щож робити? Не дурно вибрали они Волоха Прокоповича за радного і нуж просити єго о раду. Прокопович був би їм може запровадив волоску Касу, але против того були би нехрести, бо они не розуміють по волоски. Тож рада в раду врадили горбові із др. Прокоповичом, заложити нїмецку Касу в рускім селї. От до чого приводить темнота мужицка і рада Волохів. Із мужиків нам не дивно, бо мужик мужиком, але дивно нам із ученого др. Прокоповича, що є радним нашої рускої громади. Замість перестеречи горбових від заложеня нїмецкої

Каси в рускім селї, провадить він їх ще до виділу краєвого і підпирає всїма силами заснованє тої Каси. Наші рускі посли старають ся запроваджувати в руских селах рускі каси, бож то справа з грішми. Всї, що пристають до Каси райфайзеньскої, ручать за Касу цїлим своїм маєтком; тому то має ся провадити все в Касї по руски, тому то вибирає ся до старшини і ради надзорчої лише письменних людий, котрі би могли кождого разу переконати ся, чи все в Касї в порядку, і не дай Боже як би знайшли ся які непорядки в касї. Щож би почали рускі мужики із нїмецкою Касою? Они би ручили своїм маєтком і не знали би навіть що в книжках записано, они би не знали, як то в нас кажуть, нї бе, нї ме, нї кукуріку, але за то було би декотрим добре в мутній водї рибу ловити.

Узріли горбові, що біда буде з нїмецкою Касою, і нуж приставати до рускої. Заслуга була тут теперішного начальника п. Мотровича, котрий би хотїв з'єднати обі партиї. Розтулювали їм очи і п. Савіцкий і п. Клим і нарештї порозуміли горбові, що таки лїпше руска каса, як нїмецка, і лїпше йти в громадї разом, жити в згодї і не давати третим з себе користати.

В кінцї пристали горбові до рускої Каси, що утворила ся в недїлю дня 22. марта. На отворенє Каси прибули із Черновець наш щирий посол др. Смаль-Стоцкий і наш краян о. Єремійчук. В школї зібрало ся поверх 200 людий і слухали промови. о. Єремійчука і науки др. Стоцкого. О. Єремійчук напоминав людий насамперед до згоди між собою, потім до науки і ретельности. Др. Стоцкий поучав людий, до чого каси по селах закладають ся. Коли скасовано панщину, то не було на мужицких ґрунтах жадного довгу, бо їм нїхто не сьмів зичити. Тепер тяжить на всїх мужицких ґрунтах поверх 80 мілїонів корон довгу, що є заінтабульовані, а кілько то ще незаінтабульованих. Видко з того, що ми за тих 55 лїт зле господарили. Як будем далї так господарити, то не лишить ся нашим дїтям нїчо иньшого, як йти з торбами. За то другі, що прийшли до села і не мали нї шелюга, мають тепер великі маєтки. Щоби запобічи дальшому задовженю мужиків, треба їм кас, в котрих би діставали пожичку на таний процент. Такими касами є райфайзеньскі каси, що вже не одному помогли з довгів виклопотати ся. Дальше розповів їм, як провадити касу і заохотив їх як найбільше вписувати ся до неї. Більше як дві годинї слухали люди наук др. Стоцкого а особливо горбові тїшили ся, що пізнали в особі др. Стоцкого щирого приятеля руского народу. Всїх членів вписало ся 166. Що би рядили касою долиньскі і горбові, то вибрано старшину із долиньсквх а раду надзорчу в більшости із горбових. Начальником старшини став Іван Якубович і маємо надїю, що каса буде добре розвивати ся, бо то такий чоловік, що як возьме щось в руки, то й не попускає. Дивує нас лише, що горбові все ще вибрали собі на предсїдателя ради надзорчої др. Прокоповича. Гадаємо але, що й они пізнадуть ся колись на правдивих своїх приятелях, покинуть між собою ворогованє і не дадуть „третим“ із себе користати, що дай Воже.

Безпартийний.

Нові здобутки в молочарскій господарцї.

Зауважили деякі люди, що то неоднаково, як доїть ся корову. Відповідний спосіб доєня може молока нелиш значно побільшити, але і лїпше тай вартнїйше молоко з вімня витягнути.

Сев важнов справов займали ся люди особливо в краях Данії і Шведиї. По довголїтних штудерациях і практикованях винайшов оден Даньский лїкар від худоби найлїпший спосіб доєня і витворив окремий спосіб доєня і послїдоєня. Той лїкар звеся Гоґелюнд. Від двох років втворили у Данії за помочею Даньского правительства окремішні школи, де учать того Геґелюндского способу доєня коров. Туда приходять із всїх світів і країв люди придивлювати ся і учити ся тої нової методи доєня. І наша мінїстерия вислала минувшого року кілька людий туда до Данії на науку того нового способу доєня і вже від кількох місяців показують і учать й в нас у багатьох місцевостях около

Відня того нового способу доєня коров. Ся справа зацікавила там дуже господарів селян. Тай заслугує вона на особливу увагу, бож тим способом можна дуже значно побільшити дохід від коров. За помочею того нового способу доєня можна видобути із корови не лиш більше молока, але після Геґелюндскої методи послїдоєня дістаєся пересїчно лїтру не звиклого молока а просто сметанки; тото молоко до три рази ситше, як звикле молоко. Для того доять тото молоко відокремлено і продають просто як сметанку. Як би запровадив в цїлїм нашім цїсарсві такий спосіб доєня коров, то вирахували, що прибуло би лиш на самім молоцї у Австриї рочне: сто мілїонів корон. Розуміє ся, що не кожда корова однаково припускає молока за тим новим способом доєня, але декотрі корови дають навіть дві до три оцї більше молока. Той прибуток молока з часом нелиш неупадає, але у богато коров навіть ще й дальше прибуває.

В чім же лежить тайна того Геґелюндского слособу доєня коров?

В тім, що вімнє тим способом дражнить ся до більшого видаваня молока.

А то не шкодить?

Нї. Ба не то що не шкодить, але таким способом запобігає ся здержуванє коровов молока у вімню тай запобігає ся навіть хоробам (слабостям) на вімню і деяким блудам молочарским у коров.

А який же-ж то спосіб той новий спосіб доєня коров?

То цїкава справа. Як звісно, доїть ся або так, що тягне ся дійки між двома пальцями, або цїлим кулаком. Геґелюнд уважає доєнє в кулацї за корестнїйше і лїпше.

Як же-ж робить ся то?

Обнимає ся всїма пальцями дійок в кулаком і піднимає ся й спускає ся руку як найменьше в гору і в долину.

Геґелюнд розкладає доєнє: на властиве доєнє, на послїдоєнє і видоєнє на чисто. При властивім доєню видоює, ся перший раз передні а відтак задні дійки. Послїдоєнє переводить ся троякими заходами.

Якіж то заходи?

Отак: По властивім видоєню завертає ся на ново до дійок і доїть ся 1.) ще раз в звиклий спосіб, 2.) витискає ся три рази по два дійки разом (не на переміну оден а відтак другий) а в кінци 3.) доїть ся із вищого ґрунту кождого дійка, отже вже з вімня таким способом, що тримає ся перше по однім переднім дійку легко в чотирох пальцях а грубим пальцем витискає ся вімнє вкруг дійка, а потім задні дійки на відворот спирає са грубим пальцем а тими другими чотирма пальцями видоює ся молоко.

Тепер наступає трета операция: видоюванє до чиста. Воно складає ся також із трох операций а кожда з тих операций повторяє ся по три рази. Се дїє ся так: а) масує ся одну і другу половину вімня таким способом, що обнимає ся обома руками праву половину вімня в горі, суне ся руками три рази в долину аж до дійків і витискає ся дійки; то саме повторяє ся з лївов половинов вімня; б) масованє кождої чвертки вімня, що так ся робить: права передна чвертка вімна суче ся з легка між долонями а по тім витискає ся з того дійка молоко; то саме повторяє ся з лївов переднов чвертков вімня і дійком; задні чвертки вімня гладить ся три рази з гори на долину легко зігненими пальцями, і витискає ся в кінци дійки; в) штурканє, котре має вдавати штурканє ссучого теляти. Се дїє ся так, що обнимає ся злегка дійки і штуркає ся три рази в гору у вімнє тай витискає ся по тім дійок. Се повторяє ся три рази з кождов переднов чвертков і кождов заднов чвертков вімня, а як потрібно, то повторяє ся й більше як по три рази.

(Конець буде.)

Всячина.

Поступ, дуже мудра ґазета для народу, виходить в Коломиї (Народний Дім, І. пов.) що тижня в пятницю і коштує на рік 4 коронї. Поступ повинен находити ся в кождій нашій читални, бо з него можна багато хосенного научити ся. Зміст 13 числа Поступу отсей: Що таке поступ, пише др Іван Франко, Як таксувати ґрун-

та, Опис далекої країни Тибету, Житє послїдного атамана Запорожскої Січи, Спартанка, Редакторский клопіт, Всячина.

Наші півцї церковні мали збори, на котрих дуже жалували ся, що їх не уважають за людий, а за пастухів, погоничів і водоносів. В листї до нас скаржуть ся, що мусять відробляти панщину, хоть она вже давно скасована. Они просять конзисторию, щоби увільнила їх від сеї панщини, до котрої їх силують присягою, а як се не поможе, то постарають ся, аби прихильні депутати розкрили їх кривди перед сьвітом. — Ми скажемо від себе ч. півцям церковним, що й ми би хотїли, аби они стали ся хосенні народови, маючи вже таку осьвіту, як давні дякоучителї, і тогди буде їх нарід і приналежно поважати. Они до того й прямують, але дуже поволи. Але щоби ч. півцї церковнї зовсїм вибили ся з під власти панотцїв, се не може бути, бо панотцї настоятелї церков і управителї парохій і мають тут враз з епітропством рішати без участи півцїв. Ми видїли й такі случаї, де півцї позволяли собі приказувати своїм настоятелям, а се вже великий непорядок. Ми тої гадки, що півцї церковні най точно сповняють свої обовязки в церкві а поза нею они вільні горожани, лиш би поводили ся морально і прикладно. Плазом ходити они не потребують, то не гідне чоловіка і румунїзувати своїх дїтий також не треба, як то на жаль роблять декотрі півцї, аби тим прикрити свої гріхи.

На православну дївочу бурсу, яку загадують Русини заложити з новим шкільним роком в Чернівцях, жертвували до зібраних вже 16 корон, ще отсї добродїтелї по 2 коронї: п. Руснак з Раранча, Ілюк з Кичери, Леонтій з Михалча і Поремский. Жертвуйте й ви, рускі ґазди і ґаздинї, на дївочу бурсу, то буде велика милостиня і скарб ваш на небі. Гроші перебирає касиєр Товариства православної шляхти, п. Михайло Кракалїя в Стрілецкім Кутї.

Убійство. В Станівцях Горішних убив в лїсї 9. с. м. парубок Николай Ковальский жида, тата 8 дїтий, палицею, щоби присвоїти собі єго мошенку. Єго вишукали вже другої днини жандарі і приставили до арешту в Станівцях Долїшних. Николай є 18 лїтним сином лїпшого господара, але вже з малку був неслухняний, брав ся до крадїжи а тепер допровадив до звірства. Виглядає ще на дитину а є вже пострахом людий.

З Дихтинця пишуть нам: Доносимо до прилюдної відомости отсю для нас радістну вістку, що в нашім селї задумали читалники запровадити Касу Райфайзена, в якій цїли відбулись в недїлю 12. с. м. збори в нашій читални. Павло Маковецкий привитав зібраних, а п. надучитель обговорив в короткій промові значінє власної помочи і завізвав присутних, щоби самі пристали до каси, та щоб старались і других до того наклонити. До стоваришеня вписалось 25 членів, що і заяви попідписували. До старшини вибрано: Павла Маковецкого яко голову, Івана Євдощика заступником, Михайла Ґрамаджору, Василя Калинича і Власія Томюка членами старшини.

Переписка редакциї.

Г. Онуфрій Ґавдун в Станівцях горішних. Ми радимо Вам не робити рекламациї від войска, бо раз що Ви вже відобрані і хоть би Вас увільнили, то все з пів року мусїли бисьте служити, а по друге Ваші родичі ще люди не старі і годні собі від біди й без Вас помогчи в господарстві і тому Вас напевно не увільнять. Відслужіть своє — пізнаєте сьвіт.

Торговиця.

В Чернівцях платили дня 7-го цьвітня за 100 клґр.

за пшеницю . .	15·60	к. до	16·—	к.
„ жито . . .	12·60	„ „	12·80	„
„ ячмінь . .	11·20	„ „	12·50	„
„ овес . . .	10·50	„ „	10·70	„
„ „ . . .	17·80	„ „	16·20	„
„ сїмя . . .	14·40	„ „	14·80	„
„ травку найкр.	130·—	„ „	130·—	„
„ травку середну	100·—	„ „	116·—	„
„ кукурудзу .	10·70	„ „	10·80	„
„ горох . . .	13·—	„ „	14·50	„

Видає Товариство „РУСКА РАДА“. За редакцию відповідає ІВАН ЗАХАРКО.
З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Ів. Захарка.